Rehabilitering ved MS – Hva er nytt?

Åpent møte Hjerneuken 21.11.2018

Stine Marit Moen
Overlege, PhD
Leder for forskning og utvikling

ms-senteret
HAKADAL

MS-Senteret Hakadal (MSSH)

- **Spesialisert MS-rehabilitering**
  - landsdekkende rehabiliteringssenter for MS
  - del av spesialisthelsetjenesten
  - eid av MS-forbundet
  - åpnet i 1976

- **Fungerer også som et faglig ressurssenter innen MS-rehab**
  - del av ulike fagnettverk
  - deltar i ulike helsefaglige fora
  - internasjonalt samarbeid og forskning

RIMS REHABILITATION IN MULTIPLE SCLEROSIS

European network for best practice and research

MS Centers Europe

Visjon:
Alle personer med MS i Europa skal ha tilgang til kunnskapsbasert rehabilitering når de trenger det

https://www.eurims

Sertifisering:
MS Nurse Pro-sykepleiere 2018 MSSH

ms-senteret
HAKADAL
Ressurssenteret for personer med MS

Sandra Lundemo, OUS, Norges første sertifiserte MS Nurse Pro

ARTICLE

Responsiveness and meaningful improvement of mobility measures following MS rehabilitation

Ilse Baert, PT, PhD, Tori Smedal, PT, PhD, Alon Kalron, PT, PhD, Kamila Rasova, PT, PhD, Adnan Heric-Mansrud, PT, MSc, Rainer Ehling, MD, Iratxe Elorriaga Minguez, PT, Una Nedeljkovic, MD, Andrea Tacchino, PhD, Peter Hellinckx, PT, Greet Adriaenssens, PT, Gosia Stachowiak, PT, Klaus Gusowski, PT, Davide Cattaneo, PT, PhD, Sophie Borgers, PT, Jeffrey Hebert, PT, PhD, Ulrik Dalgas, MSc, PhD, and Peter Feys, PT, PhD

Correspondence
Dr. Baert
ilse.baert@uhasselt.be

Neurology® 2018;00:e1-e13. doi:10.1212/WNL.0000000000006532

Abstract

Objective

To determine responsiveness of functional mobility measures, and provide reference values for clinically meaningful improvements, according to disability level, in persons with multiple sclerosis (pwMS) in response to physical rehabilitation.

Methods

Thirteen mobility measures (clinician- and patient-reported) were assessed before and after rehabilitation in 191 pwMS from 17 international centers (European and United States).

Multisenter datainnsamling

- **Totalt 191 personer med MS fra 17 internasjonale sentre**
  (Europa og USA)
- **Norsk bidrag med data**
  - 23 personer med MS fra MSSH
    - Adnan Heric-Mansrud, leder for fysioterapiavd.

  - 10 personer med MS fra Haukeland
    - Tori Smedal, fysioterapeut

Baert I et al. Neurology 2018

Bedring i bevegelse og gange (mobility)

- **Undersøkte om 13 ulike måleverktøy/tester fanger opp endring etter rehabilitering**
  - inkludert pasientrapporterte mål

- **Rehabilitering**
  - Minimum 10 seanser med fysio.tiltak
  - Poliklinisk eller som rehabiliteringsopphold

- **Fant stor variasjon på testene**
  - ulike evne til å fange opp bedring
  - funksjonsnivå hadde betydning

- **Definert verdier for klinisk meningsfull bedring**

Baert I et al. Neurology 2018

Rehabilitering og arm-/håndfunksjon

Neurorehabil Neural Repair. 2016 Sep;30(8):773-93. doi: 10.1177/1545968315624785. Epub 2016 Jan 7.

Upper Limb Rehabilitation in People With Multiple Sclerosis: A Systematic Review.

Lamers I[1], Maris A[2], Severijns D[2], Dielkens W[2], Geurts S[2], Van Wijmeersch B[3], Feys P[2].

- 30 studier, 15 spesielt rettet mot arm- og håndfunksjon
- Stor bredde og variasjon i innhold og dose (1-25 uker, 240-2880 min)
- Multidisiplinær rehabilitering og robotbasert trening: økt funksjon

Inger Grethe Løyning, ergoterapeut,

Ny studie i RIMS-nettverket:
Mastergrad i rehabilitering basert på data fra multisenterstudie som beskriver arm- og håndfunksjon-rehab.praksis i 11 europeiske rehab. institusjoner

Artikkel under bearbeidelse

Trening og MS - «the new era»

- **Mange gunstige effekter av å trene ved MS**
  - Generelt akseptert nå etter økende mengde data
    - vedlikeholde, fremme funksjon
    - påvirker sykdomsmekanismen?
  - Fremmer takling av symptomer
  - Motvirker inaktivitet og konsekvenser av det
  - Betydning for komorbiditet

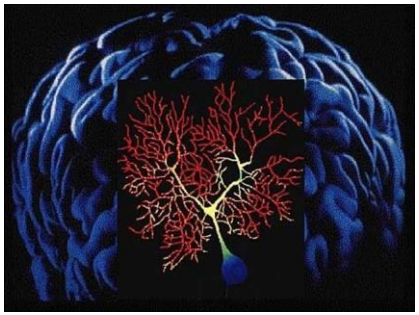

Motl et al JNS 2017,

Motl et al The Lancet Neurol 2017,
Marrie RA Nature Reviews 2017

Exercise & Task-specific Rehabilitation in MS

Exercise Therapy

Improve aerobic capacity & muscle strength

Task-specific repeated practice

Facilitate **acitivity-dependent neuroplasticity** involving spinal pattern generators or motor pathways in the brain

Baird, Sandroff & Motl (2018) Expert Review of Neurotherapeutics

universiteit hasselt
KNOWLEDGE IN ACTION

Rehabilitering og hjerneplastisitet

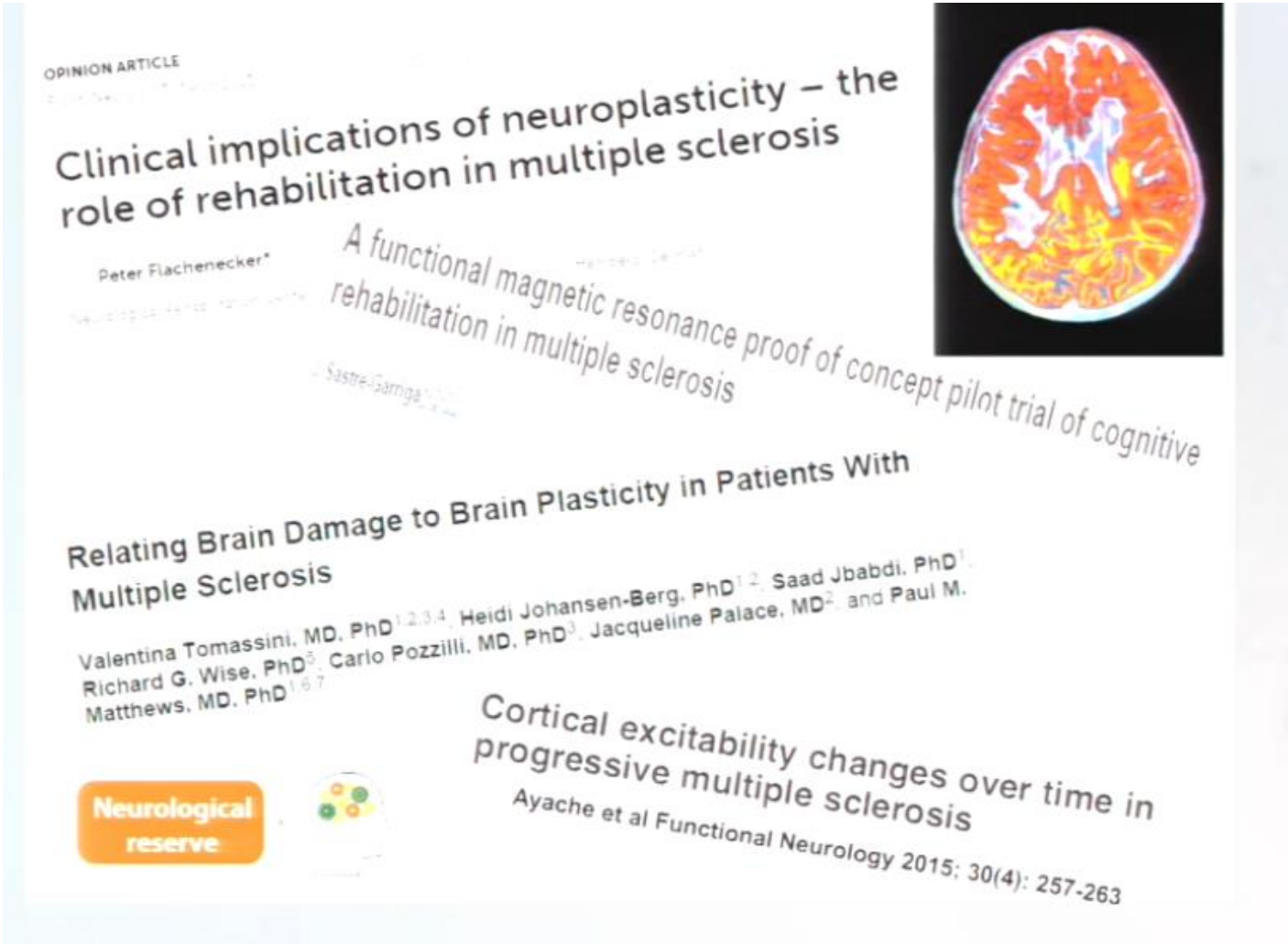

ms-senteret HAKADAL
Ressurssenteret for personer med MS

J.Freeman 2017

ECTRIMS

10 – 12 OCTOBER

2018

BERLIN, GERMANY

AutoActive

PROSJEKTET SKAL BRUKE KROPPSBÅRNE SENSORER OG UTVIKLE ANALYSEVERKTØY FOR AKTIVITET I TOPPIDRETT OG HOS PERSONER MED MS.

HOVEDDELEN BLIR FOKUSERT PÅ TOPPIDRETT, MENS MS-DELEN AV PROSJEKTET VIL PRØVE UT TEKNOLOGIEN OG MULIGHETENE UNDER OPPFØLGING OG REHABILITERING FOR MS.

AutoActive

ms-senteret
HAKADAL
Ressurssenteret for personer med MS

- **Prosjektet ledes av Sintef Digital Smarte Sensor Systemer**

- **Involverer i tillegg fem andre forskningspartnere:**
  - NTNU ved Senter for Toppidrett
  - Olympiatoppen
  - UiO ved gruppe for Digital signalbehandling og bildeanalyse
  - OUS ved MS-klinikken
  - MS-Senteret Hakadal

- **https://www.sintef.no/prosjekter/autoactive/**

Takk for oppmerksomheten!